

Rengøringsmidler & overflader

Daglig erhvervsrengøring

Forord

At udføre erhvervsrensning kræver uddannelse – dette undervisningsmateriale er udarbejdet som grundbogsmateriale til kurset Daglig erhvervsrensning.

Rengøringsmidler og overflader kompendiet er et af en samling på i alt 7 selvstændige kompendier, som samlet dækker målbeskrivelse for kurset Daglig Erhvervsrensning.

Indholdsfortegnelse:

Valg af rengøringsmidler.....	3
Snavs.....	3
Rengøringsmidler og pH - værdi.....	5
Rengøringsmidlers hovedgrupper.....	6
Tensider.....	7
Tensiders funktion:	9
Miljømærkning af rengøringsmidler	9
Vand	10
Overflader	15
Oversigt over forskellige overflader, egenskaber og rengøring.....	17

Valg af rengøringsmidler

Vores valg af rengøringsmidler afhænger dels af overfladen, som skal rengøres og dels af snavstypen, der skal fjernes.

Erhvervsrensning deler vi ofte op i:

- Daglig rengøring
- Grundig og periodisk rengøring

Definition:

Daglig rengøring	Grundig og periodisk rengøring
Rengøringsopgaver der tages dagligt med det formål at fjerne alt synlig snavs. Opdeles i - Inventarrensning - Gulvrensning - Sanitetsrensning	Rengøringsopgaver der tages ugentlig eller sjældnere med det formål at fjerne snavs, som kan være ophobet eller udfældet.

Vi sætter som krav til vores rengøringsmidler, at de kan klare den pågældende rengøringsopgave og at det ikke er ødelæggende for overfladen, som skal rengøres.

Desuden sætter vi følgende krav til vores rengøringsmidler:

- Ikke være sundhedsfarlig, hudgenerende, give allergi eller eksem
- Miljøvenlig og nedbrydelige
- Lette at skylle bort
- Let opløselig i vand
- Lette at håndtere og dosere
- Læsevenlig leverandørbrugsanvisning
- Gode lagringsegenskaber
- Billige
- Effektive – yde den maksimale rengørende virkning

Snavs

Det er vigtigt at forholde sig til, hvad det er for noget snavs, man skal have fjernet, inden valget af rengøringsmidler og rengøringsmetode vælges.

Definition på snavs

Snavs er enkelte eller sammensatte stoffer, som findes, hvor de normalt ikke bør være.

For at få en forståelse af valget af rengøringsmidler, kan det være hensigtsmæssigt at se på snavs. Snavs kan deles op i organiske materiale og uorganisk materiale.

Organiske snavs	Uorganisk snavs
Snavset vil kunne omdannes med tiden, som f.eks. løst støv der ligger længe, vil blive til en fedtet overflade til sidst.	Snavs som ikke vil kunne nedbrydes. Snavs som kalk er en udfældning fra vand, som vil blive tykkere med tiden.
f.eks. : Fedt, olie, madrester, urin, opkast, afføring, hudfedt m.m.	f.eks.: Kalk, rust, ler/jord, sand.

Snavset vil ofte være en blanding af organisk materiale og uorganisk materiale. En uorganisk udfældning af kalk på en væg vil også være "grobund" for at organisk snavs bedre sætter sig på overfladen.

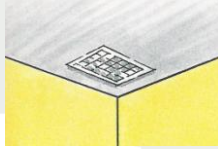
NB! Mikroorganismer kan leve af organiske snavs, da organisk snavs indeholder næringsstoffer som kulhydrater, fedtstoffer, proteiner, vitaminer og mineraler.

Uanset, hvor god en rengøring du udføre vil der altid kommer nyt snavs.

Det vil være nemmere at forhindre snavset i at sætte sig, når vi ved, hvor det kommer fra.

Hvor kommer snavset fra?:

- **Gennem luften** (støv, røg og insekter m.m.)



- **Ved spild** (kaffe, papirer, madrester m.m.)



- **Afsmitning** (sand og jord fra sko, pletter og mærker på dør og væg m.m.)



- **Ved udfældning** (udfældning af kalk og rust fra vand, sod, fedt m.m.)



Forebyggende foranstaltninger:

Luftbåren snavs:

- Gode ventilationssystemer
- Indgangspartier
- Rene fyringsolier og andre brændstoffer til opvarmning

Spildt snavs:

- Gode affaldsbeholdere
- Serveringsforhold, skærebretter og lign.

Afsmittende snavs:

- Måtter ved indgangspartier
- Automatisk døråbning uden dørgreb
- Overfladebehandlinger

Udfældning:

- Optørring af vand
- Reparation af vandhaner og cisterner som løber med vand
- Høj kvalitet af daglig rengøring

Rengøringsmidler og pH - værdi

Rengøringsmidler er en blanding af kemiske stoffer. Rengøringsmidlet vil derfor have en pH-værdi i forhold til, hvilke kemiske stoffer rengøringsmidlet indeholder.

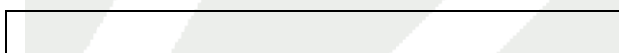
pH skalaen:

en værdi, der bruges til at beskrive en opløsnings surhedsgrad. Skalaen blev introduceret af to danske kemikere; Søren Peder Lauritz Sørensen og Johannes Nicolaus Brønsted.

pondus Hydrogenii – ”vægt(ning) af hydrogenioner”

kilde: www.wikipedia.dk

En neutral væske vil være ex. vand. Vand kan ligeledes være med til at give en simpel forklaring på, hvad pH er. pH er et udtryk for, hvor mange brintioner (H^+) og hvor mange hydroxylioner (OH^-) en kemisk blanding indeholder. Vands kemiske form er H_2O – skrevet på en anden måde H^+ og OH^- dvs. der vil være en ligevægt og derfor får vandet en placering på pH skalaen i midten.



pH - skalaen går fra 0 – 14, hvor 7 er neutralpunktet.



sure/ syre

mange brintioner (H^+)

**neutral
som vand H_2O**

Balance mellem brintioner (H^+)
og hydroxylioner (OH^-)

alkalist/ basisk

mange hydroxylioner (OH^-)

Jo længere pH er fra neutralpunktet (pH 7) jo mere ætsende er produktet. Det gælder både de sure produkter og de alkaliske produkter.



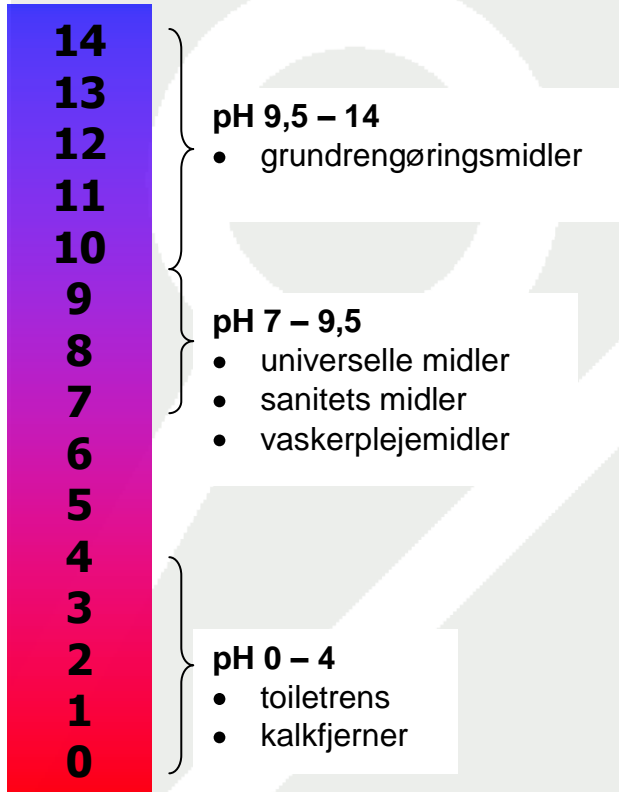
Derfor kan det være nødvendigt at efterskylle med vand, når du bruger de stærkt sure og stærkt alkaliske produkter. Ellers kan du risikere, at overfladen ødelægges.

Pas også på din egen sikkerhed – brug handsker!

0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14

Rengøringsmidlers hovedgrupper

For at danne et overblik over vores rengøringsmidler deler vi dem op i hovedgrupper. pH-skalaen kan skabe en bedre forståelse af deres opdeling.



pH 7 – 9,5

Universelle midler

Hovedgruppen universelle midler er gruppen af rengøringsmidler, som bruges i den daglige rengøring på alle overflader, som kan tåle fugt/vand.

Sanitets rengøringsmidler

Denne hovedgruppe bruger du specielt på de sanitære områder, hvor der ofte kan være problemer med kalk på overfladerne.

Sanitets midler adskiller sig fra de universelle midler ved, at sanitets midler har en kalkhæmmende effekt. Sanitets midler indeholder kalkbindere, der højner midlets kalkhæmmende effekt.

Vaskeplejemidler

Under hovedgruppen vaskeplejemidler har vi både vaskeplejemidler uden voks og vaskeplejemidler med voks.

Vaskeplejemidler bruges til vask af overflader, som har en porøs overflade, dvs. en åben overflade.

Den plejende effekt fremkommer ved, at vaskeplejemidlet indeholder typer af sæber, som sammen med vandets kalkindhold laver en kalksæbeforbindelse, som plejer den porøse overflade. Risikoen kan være, at der bliver for meget kalksæbe på overfladen og overfladen vil blive fedtet at se på. Du kan fjerne den fedtede overflade med en vekselvask med rent vand eller vand med universelt rengøringsmidler.

pH 0 – 4

Toilet rens

Toilet rens anvender du kun i toilet-kummer og urinaler. Hovedgruppen toiletrens tager du ofte med som et af dine daglige rengøringsmidler. Toiletrens er et rengøringsmiddel, som du bruger koncentreret, dvs. du behøver ikke lave en brugsopløsning. Ofte indeholder toiletrens farvestof, som gør det nemmer at se, om du har fået midlet rundt i hele toilet-kummen.

Kalkfjerner

Kalkfjerner bruges til at fjerne synlige kalk og rustbelægninger på sanitære overflader. Kalkfjerner, bør du kun bruge ved periode og hovedrengøring. Det vil afhænge af vandets kalkindhold og den daglige rengøring af det sanitære område, hvor ofte du skal afkalke området.

Kendetegnet for kalkfjerner og toiletrengøringsmidler er, at de indeholder en eller flere syrer.

pH 9,5 – 14

Grundrengøringsmidler

Hovedgruppen grundrengøringsmidler er hovedsagelig midler, som bruges til periode og hovedrengøring. Det er midler, hvor du skal være meget forsigtig med brugen, da det kan give skader på overfladerne. Det er vigtigt du følger den sikkerhedsvejledning omkring værnemidler, som beskrives i leverandørbrugsanvisning og arbejdspladsbrugsanvisningen følges nøje.

Til denne hovedgruppe vil der også være en række specialmidler, som glasrens, ovnrens, polishfjerner m.fl.

Kendetegnet for hovedgruppen er, at midlerne, indeholder en høj mængde alkaliske stoffer.

Tensider

Det er det vaskeaktive stof tensid i rengøringsmidlerne, som er det centrale kemiske stof for at kunne gøre rent.

Tensider kan være fremstillet som et syntetisk biprodukt i raffineringen af olie eller fra animalske og vegetabiliske fedtstoffer.

Tensider i naturen.

Det vaskeaktivestof saponine findes i naturen fra træet Sapindus Mukorossi' s frugt også kaldt soapberry eller soapnut.

Kendes i Danmark som vaskeskaller.

Vaskeaktive stoffer dvs. tensider findes desuden naturligt i visse trætypers blade, rødder og har på den måde været brugt i århundrede.

Kilde: www.wikipedia.dk

Tensider deles op i fire grupper:

- Non-ioniske tensider
- Kat-ioniske tensider
- An-ioniske tensider
- Amfotære tensider

Navnene på tensiderne kommer fra deres elektriske ladning.

Den elektriske ladning opstår ved den kemiske struktur som det enkelte tensid har.

Der er ikke tale om, at man kan få stød, eller at det kan slå gnister, men ladningerne er store nok til, at tensiderne adskiller sig fra hinanden.

Her er beskrevet nogle få egenskaber for de forskellige tensider.

Non-ioniske tensider er skumdæmpende, så de vil være gode at have i det rengøringsmiddel, som du skal bruge til en kombinationsmaskine.



De non-ioniske tensider har ingen ladning og de er pH neutrale.

Kat-ioniske tensider har en antistatisk og desinficerende effekt. Vi ser ofte denne type tensider brugt i skyllemidler og i desinfektionsmidler.



De kat-ioniske tensider har en positiv ladning og har en pH, som er svagt sure.

An-ioniske tensider er en meget billig tensid type, så den kommer ofte i rengøringsmidler sammen med den non-ioniske tensid. An-ioniske tensider er meget højt skummende og derfor er kombinationen med en non-ionisk tensid god.



De an-ioniske tensider har en negative ladning og en pH, som er svagt alkalisk/basisk.

De amfotære tensider er et meget hudvenligt tensider. De bruges ofte i personlig plejemidler, som shampoo og sæbe. Kan også være i håndopvaskemidler.



De amfotære tensider har enten en positiv eller en negativ ladning. Ladningen afhænger af de andre kemiske stoffer, der er i midlet.

1600 tallet.

Her findes der oplysninger om, at man laver en forsæbning af animalske fedtstoffer med natronlud eller kalilud (stærke baser). Blandingen blev rensset med natriumklorid (salt) og herefter havde man produktet – brun sæbe.

Kilde: www.wikipedia.dk

Fælles for tensider er, at de har en fedtelskende (lipofil) del og en vandelskende (hydrofil) del.



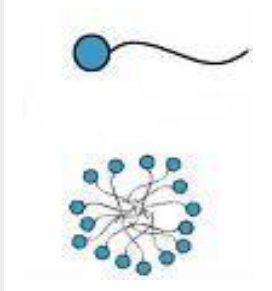
Vandelskende del (hydrofil del)

Fedtelskende del (fedtelskende)

Tensiders funktion:

- Bryder vandets overfladespænding
- Løser snavset
- Bære snavset i en micelledannelse

Tensidernes vaskeaktive funktion fremkommer ved deres evne til at emulgere dvs. danne en micelle omkring fedtet eller snavset, som ønskes fjernet.



Tensider skal være 90% biologisk nedbrydelige.

Biologisk nedbrydelig betyder, at tensiderne vil kunne nedbrydes undervejs i et rensningsanlæg. Derved kommer de ikke til at belaste miljøet.

Tensider vil generelt være hudirriterende, hvoraf de amfotære tensider er de mindst hudirriterende.

Miljømærkning af rengøringsmidler

Blomsten er det europæiske miljømærke. Svanen er det nordiske miljømærke. Begge er officielt anerkendte af de danske myndigheder og har en uvildig kontrol.



Når du bruger en miljømærket rengøringsmiddel, har du garanti for:

- At produktet er blandt de mindst miljøbelastende af sin slags
- At kvalitet og funktion er mindst lige så god som for andre produkter
- At der er taget hensyn til din sundhed, fx at midlet ikke indeholder sundhedsskadelige stoffer

www.ecolabel.dk

Leverandøren af rengøringsmidlet skal opfylde kravene fra miljønævnet for at kunne sætte Blomsten og Svanen på rengøringsmidlet. Det er også et mærke, som leverandøren har betalt et gebyr for at kunne sætte på midlet.

Vand

Ved brug af rengøringsmidler vil vand også være en del af opgaven.

Vandets funktion ved rengøring

- Løse vandopløseligt snavs
- Opløse og fordele rengøringsmidlet på den mest effektive måde
- Transportere snavset bort

Der er to problemer ved brugen af vand.

- Vandet har en overfladespænding, som gør, at du ikke kan bruge vand udelukkende.
- Vandet har et kalkindhold som kan være gavnlige for rengøring, men som også giver store problemer i forhold til rengøringen.

Vandets overfladespænding:

Vand vil lægge sig i dråber, hvis det hældes ud på en overflade. Det skyldes vandets overfladespænding. Man kan sige overfladespændingen gør, at "*vandet holdes sammen*".

Vandets overfladespænding gør, at det er vanskeligt at rengøre i vand alene.

Derimod vil bare en lille smule rengøringsmiddel gøre, at overfladespændingen brydes.

Vandets hårdhedsgrad.

Vand indeholder det, vi kalder "hårdhedsdannere". Det er stoffer som jern, kalk (calcium) og magnesium. Der er stor forskel på, hvor mange hårdhedsdannere der er i vandet. Du kan få

oplysning om vandets hårdhed på det lokale vandværk.

Definition på hårdhedsgrad:

Hvis 100 liter vand indeholder 1 gram kalk, så er vandets hårdhed = 1 °dH, (en grads hårdhed)

Vandets hårdhedsgrad

Hårdhed under middel	0 – 15 °dH
Middel hårdhed	15 - 20 °dH
Hårdhed over middel	Over 20 °dH

Positiv virkning ved vandets kalkindhold

- Vandets kalk vil sammen med vaskeplejemidlets fedtsyresæbe danne kalksæbe, som virker plejende på porøse overflader, som f.eks. linoleums gulve.

Negativ virkning ved vandets kalkindhold

- Udfældning af kalk på fliser og kummer
- Ventiler, rør og koblinger kan blive ødelagt af kalkbelægninger
- Kalken binder rengøringsmiddel, så du skal dosere mere rengøringsmiddel
- Kalken binder sig til den fedtsyresæbe der kan være i håndsæbe og shampoo og giver en uønsket belægning af kalksæbe på håndvaske og fliser.

Miljø og økonomi ved brug af vand og rengøringsmidler:

Dosering

- Overdosering kan betyde, at overfladen ikke rengøres, men er mere snavset pga. efterladte tensider på overfladen. Dette kan give indeklimategener for brugere af lokalerne.
- Overdosering kan også betyde et større forbrug af rengøringsmidler
- Samt mere forurening af miljøet.
- Overdosering kan betyde en ændring i pH – mange rengøringsmidler er meget koncentreret og har derfor en meget høj pH i forhold til brugsopløsningen. Det kan betyde at en overdosering kan ødelægge overfladen.

Øget forbrug af vand

- Løbende vand pga. manglende vedligehold af vandhaner, toilet og cisterner

Manglende kvalitet af daglig rengøring

- Øget forbrug af rengøringsmiddel og forbrug af stærke syreholdige og stærke alkaliholdige rengøringsmidler

Metoder til at mindske forbruget af både vand og rengøringsmidler

- Tørre rengøringsmetoder
- Fugtede klude direkte fra vaskemaskinen (med eller uden rengøringsmiddel)
- Doseringsanlæg til rengøringsmidler

Andre indholdsstoffer i rengøringsmidler

Indholdsstof	Funktion	Eksempler på kemisk stof	Notat
Kalkbindere	Binder vandets kalkindhold Sørger for, at kalken ikke binder sig til tensiderne og gør dem uvirksomme. Binder kalken i vandet, så det ikke aflejres på overfladen.	Fosfat Fosfonat Citrat (salte af citronsyre) Ethylendiamintetraacetat (EDTA) zeolit	Kalkbindere kan ofte være næringsstoffer i åer og vandløb og dermed miljømæssigt uhensigtsmæssige. EDTA: på KRAN listen som skadende for mennesker i forhold til reproduktion.
Alkali	Midlet bliver mere effektivt som fedtløser. Midlets pH værdi bliver højere.	Natriumhydroxid (NaOH) Kaliumhydroxid (KOH) <i>kaustisk soda</i> Salmiak, ammoniak (NH ₃) Carbonat Metasilikat Silikat	Ofte stærkt ætsende stoffer for hud og overflader
Syre	Midlet bliver mere effektivt til fjernelse af uorganiske snavstyper som kalk og rust. Midlets pH værdi bliver lavere	Svage syrer: Citronsyre Eddikesyre Stærke syrer: Fosforsyre Salpetersyre Saltsyre	Ofte stærkt ætsende stoffer for hud og overflader

Andre indholdsstoffer i rengøringsmidler fortsat...

Indholdsstof	Funktion	Eksempler på kemisk stof	Notat
Organiske opløsningsmidler	Fedtopløsende og giver en blank overflade	Ethanol Isopropanol Butylglycol	Stoffer der har en stor fordampning og som optages let gennem mavetarmkanalen og ved indånding. Ethanol: på KRAN listen som skadende for mennesker i forhold til reproduktion Butylglycol: på KRAN listen som skadende for mennesker i forhold til nervesystemet
Parfume	Slører lugten af noget ubehageligt.	Citron Salmiak Eukalyptusolie Methylsalicat D-Limonene	Parfumestoffer kan ofte være forbundet med risiko for eksem på huden. d-Limonene ses i toiletrensemidler fra detailhandlen. D-Limonene er med på listen over 26 særligt allergene parfumestoffer og skal skrives ved navn på etikette.
Farvestoffer	Farveindikator for fordeling af rengøringsmiddel. Ofte i toiletrensemidler.	Tartrazin (E102)	

Andre indholdsstoffer i rengøringsmidler fortsat...

Indholdsstof	Funktion	Eksempler på kemisk stof	Notat
Konserveringsstoffer	Holdbarhedstiden forlænges. Mindsker risiko for harskning	Bronopol Benzoesyre Formaldehyd Parabener Bezothiazolin-3-on	Nogle parabener har vist sig at være hormonforstyrrende, dvs.. at flere parabener mistænkes for at kunne reducere sædkvalitet, samt at kunne medføre kræft og give ændret kønsudvikling hos mennesker. Nogle parabener menes også at kunne virke som allergener
Fortykkelsesmiddel	Gør rengøringsmidlet tyktflydende	Xanthangummi Salt Cellusepulver	Så produktet fx hænger bedre fast i f.eks. toiletkummen.
Blegemiddel	Blegende effekt på den rengjorte overflade	Hypochlorit Natriumdithionit Perborat	
Slibemidler	Sliber snavs væk	Siliciumoxid Marmormel	Mohs skalde fortæller, hvor meget slibemidlet ridser i overfladen
Korrosionsinhibitor	Forhindre at stærke syre eller alkalier får metaloverflader til at korrodere.	Dinatriummetasilikater (ved risiko for alkaliangreb) Butyndiol (ved risiko for syreangreb)	

Overflader

For at kunne give overfladerne den rette pleje/rengøring, er det vigtigt, at du har en viden omkring overfladerne.

Porøse og uporøse overflader

Porøse overflader: overflader, som er åbne i deres struktur.

Kendetegn – de mest porøse overflader vil suge vand til sig

Uporøse overflader: overflader, som er lukkede i deres struktur.

Kendetegn – vand vil lægge sig oven på overfladen

Her er et udvalg af overflader opdelt efter porøs eller uporøs overflade.

- Overflader af natur sten
 - Granit
 - Skifer
 - Marmor m.fl.} Porøse overflader
- Overflader natur materiale:
 - Kork
 - Ubehandlet træ
 - Gummi m.fl.} Porøse overflader
- Overflader sammensat af forskellige porøse materialer
 - Linoleum
 - Terrazzo mfl.} Porøse overflader
- Kunstig fremstillet materiale:
 - Vinyl – PVC
 - Laminat
 - Epoxy m.fl.} Uporøse overflader

Brug af vaskeplejemiddel

Den plejende effekt ved vaskeplejemiddel er den kalksæbe, som dannes mellem vaskeplejemidlets fedtsyresæber og vandets kalk.

De porøse overflader dvs. de åbne overflader vil kunne plejes af kalksæben. Kalksæben vil trænge ned i overfladen og derved give pleje.

F.eks. bruger vi vaskepleje på linoleum, som er en meget porøs overflade.

Derimod vil kalksæben lægge sig som en hinde oven på de uporøse, dvs. de lukkede overflader. Kalksæben vil her hurtigt blive blandet med snavs og fremstå meget beskidt.

Ødelæggelse af overflader

Ved forkert brug af rengøringsmidler og redskaber kan du ødelægge de overflader du rengør.

Ødelæggelse med organiske opløsningsmidler











Organiske opløsningsmidler er midler som terpentint, sprit (ethanol), acetone m.fl.

Organiske opløsningsmidler vil ofte gå ind og opløse dele af materialet, og de har tit en kraftig fedtopløsende effekt, som kan virke ødelæggende på overfladen

Ridser i overflader - Mohs skala


Overflader har forskellig hårdhed og dermed er der stor forskel på, hvor let det er at ridse en overflade eller hvor nem en overflade slides.

Mohs Skala

Skurenylon	Hårdhed	Mineral med kemisk formel	Billede af mineral	Overflader
Hvid skurenylon	1	Talkum ($Mg_3Si_4O_{10}(OH)_2$)		
Gul skurenylon	2	Gips ($CaSO_4 \cdot 2H_2O$)		Sølv Asfalt Tin Zink
Blå skurenylon	3	Kalkspat ($CaCO_3$)		Aluminium Kobber Guld Marmor
Blå skurenylon	4	Fluss-spat (CaF_2)		Linoleum Jern
Rød skurenylon	5	Apatit ($Ca_5(PO_4)_3(OH, Cl, F)$)		Vinyl
Grøn skurenylon	6	Feltspat ($KAlSi_3O_8$)		Stål
Sort skurenylon	7	Kvarts (SiO_2)		Glas Porcelæn
	8	Topas ($Al_2SiO_4(OH, F)_2$)		Krom
	9	Korund (Al_2O_3)		
	10	Diamant (C)		

Oversigt over forskellige overflader, egenskaber og rengøring


Gulvoverflader

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Asfalt</p> 	<p>Tæt, støbt, mørk gulvbelægning. Findes i bl.a. sort, rødbrun og grøn.</p> <p>Tåler vand, er meget slidstærkt og revner normalt ikke, men kan få mærker af tunge ting.</p>	<p>Ofte som gulvbelægning i lokaler med stor trafik.</p> <p>Polish-behandles ofte efter det er lagt.</p>	<p>Ubehandlet asfalt skal vaskes med vaskeplejemiddel.</p> <p>Polishbehandlet asfalt vaskes med universalmiddel.</p> <p>Asfalt kan også vedligeholdes med specialpolish i vaskevandet.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stærke syrer ➤ stærke alkali ➤ fedt, olie ➤ organiske opløsningsmidler.
<p>Beton</p> 	<p>Gråt kan også være gennemfarvet med cementfarve.</p> <p>Porøst med ru overflade.</p> <p>Kan være malet, se maling.</p> <p>Slidstærkt, men vanskeligt at gøre rent pga. den ru overflade.</p>	<p>Gulve og vægge.</p>	<p>Vaskes med universalmiddel evt. vekselvask med vaskeplejemiddel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ syrer ➤ fedt og olie (laver pletter fordi det bliver suget ned i den porøse overflade)


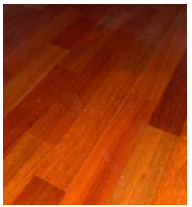
Gulvoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
Granit, natur 	Natursten er et meget stærkt materiale. Meget modstandsdygtigt overfor ridser og kemikalier.	Gulve og bordplader	Vaskes med universalmiddel. Kan vaskes med vaskeplejemiddel og vekselvask. Dog skal du passe på, at det ikke bliver glat.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stærkt slibende midler ➤ Fuge-materialet tåler ikke syrer.
Klinker 	Fremstillet af hårdtbrændt ler. Fremstilles i mange former, størrelser og farver. Teglklinker og uglaserende klinker er porøse. Slidstærke og vandfaste.	Gulve i våde rum og arealer med stort slid. Mange klinker kan anvendes både som gulv og vægbeklædning.	Vaskes med universalmiddel. Hvis man ønsker en plejefilm, kan man benytte vaskeplejemiddel og vekselvask. Tegl og porøse klinker kræver vaskeplejemiddel.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fugerne kan ikke tåle syrer.

Gulvoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Kork</p> 	<p>Blødt, brunligt, porøst materiale.</p> <p>Fremstilles af bark fra korkegen og er ofte påført en pvc-film eller en lak. Blødt og behageligt at gå på.</p> <p>God isoleringsevne får mærker af tunge møbler.</p>	<p>Gulve og vægge. Opslagstavler.</p>	<p>Vaskes med universalmiddel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stærke alkali ➤ salmiak ➤ slibende midler ➤ organiske opløsningsmidler ➤ overdreven brug af vand
<p>Lakeret træ</p>  	<p>En overflade-behandling af f.eks. eg, fyr, mahogni og bøg.</p> <p>Lakken kan være enten blank eller mat.</p>	<p>Gulve både plankegulve og parketgulv, borde og stole.</p>	<p>Afstøvning, aftørring, universalmiddel.</p> <p>Lakerede parketgulve skal ikke vaskes overdreven.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ organiske opløsningsmidler ➤ slibemidler ➤ fugt ➤ varme ➤ skarpe genstande



Gulvoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
Linoleum 	Fremstilles af kork eller træmel og linolie, som ofte påføres et jutevæv eller et syntetisk underlag. Det fås ensfarvet og marmoreret i 2 -7 mm tykkelse. Banerne kan være svejset sammen. Ved den korrekte behandling er linoleum meget slidstærkt. Linoleum er "levende" og reparerer småskrammer med tiden.	Gulve og borde.	Ubehandlet tør-/fugtmopning, støvsugning, vask med vaskepleje-middel og veksel-vask med universalmiddel. Polishbehandlet tør-/fugtmopning, støvsugning vask med universal-middel. Tåle terpentiner og petroleum.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ organiske opløsningsmidler ➤ stærke alkalier ➤ syrer ➤ stærkt slibende midler.
Lud-behandlet træ	Overflade-behandling af lyse træsorter f.eks. fyr og bøg	Gulve og møbler	Tørrengøring eller vask med ludbehandlende sæbe eller sæbespån.	
Olie-behandlet træ 	Overflade-behandling af f.eks. teak, bøg, eg, merbau, ask, jatoba.	Gulve, bordplader og møbler. Gulve kan ofte være som parket gulve.	Vaskes mindst muligt for ikke at fjerne for meget olie. Daglig rengøring: Tørmopning eller støvsugning brug evt. olieklude. Grundig rengøring: Fugtovertørring. Der findes specialmidler til olierede gulve.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fugt ➤ varme

Gulvoverflader fortsat..

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
Plast – epoxy 	<p>Små plast- eller kvartsflager limes på en glat overflade og sprøjtes med flere lag epoxylak. Fremstilles i mange forskellige farver. Udføres ofte med hulk, der letter rengøringen. Kan fremstilles skridsikkert.</p> <p>Skyr vand og snavs og er derfor let at holde rent.</p> <p>Sælges bl.a. under handelsnavnene "Perginol" og "Peran"</p>	Gulve og vægge, især i våde rum	<p>Vaskes med universal rengøringsmiddel</p> <p>Gulvet bliver glat, hvis det vaskes i vaskepleje-middel eller sæbespånér</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ acetone ➤ ætylalkohol ➤ glykol ➤ slibende midler ➤ misfarves af krystalsæbe.
Skifer 	<p>Natursten med ru eller poleret overflade. Skifer betyder at strukturen i naturstenen er lagdelt – at en sten brydes i tynde plader. Farverne er sort, grå, grøn eller rødlig. Kvaliteten er svingende. Tåler vand, men er modtageligt for stød og ridser.</p>	Gulve, bordplader og vindueskarme.	<p>Vaskes med universalmiddel. Hvis man ønsker en overfladefilm kan vekselvaskes med vaskeplejemiddel. Herudover findes der specialpolisher og særlige stenolier.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Fugematerialer tåler normalt ikke syrer.


Gulvoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Stiftmosaik</p> 	<p>Keramisk materiale, som evt. glaseres. Små firkantede ”fliser” som leveres på et net af nylon. Let at rengøre, vandbestandig.</p>	<p>Gulvbelægning i vådrum, på vægge og borde.</p>	<p>Vaskes med universalmiddel eller sanitetsmiddel. Hvis man ønsker en overfladefilm på uglaseret mosaik, kan vaskes med vaske-plejemiddel, vekselvask.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Slibende midler. ➤ Fugerne kan ikke tåle syrer.
<p>Tabletgulv af syntetisk gummi</p> 	<p>Fremstilles af syntetisk gummi eller en blanding af naturlig og syntetisk gummi.</p> <p>Fås i fliser og baner i mange farver. Meget slidstærkt og støjdæmpende.</p> <p>Der bliver mærker af tunge ting.</p>	<p>Gulv.</p> <p>Ofte steder hvor der ønskes et skridsikkert eller lyd-dæmpende gulv.</p>	<p>Tørmoppes, støvsuges, vaskes med universalmiddel.</p> <p>Kan polish-behandles og vaskes med universalmiddel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Organiske opløsningsmidler ➤ slibende midler.



Gulvoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Terrazzo</p> 	<p>Fremstilles af marmorskår, som blandes med hvid eller farvet cement. Tåler vand og er let at gøre rent. Slidstærkt og glat.</p>	<p>Gulve i vådrum, trapper og gange samt vaskebordeplader.</p>	<p>Universalmiddel og vaskeplejemiddel u/ voks, vekselvask. Bliver glatte af vaskeplejemidler med voks Pletter af kalk og rust kan man fjerne med slibemidler.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Syrer
<p>Vinyl Poly- vinylchlorid PVC</p> 	<p>Findes i flere typer enten gennemfarvede eller laminerede i 2 til 6 lag. Det øverste lag er det stærkeste. Laves i fliser eller baner. Banerne kan være svejset sammen. Fås som antistatisk (ESD gulve) og skridsikkert gulve. Slidstærkt og tåler vand og alkalier. Let at rengøre. Kan gøres helt vandtæt.</p>	<p>Gulve, vægge og tapet.</p>	<p>Universalmiddel både til ubehandlet og polishbehandlet vinyl. Skridsikre gulve –vaskes kun med universalmiddel. Antistatiske gulve (, fx. i edbrum, elektronikrum, rum med eksplosive stoffer: universalmiddel eller et specialmiddel til ledende (ESD) gulve.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ organiske opløsningsmidler ➤ slibende midler.

Gulvoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
Ubehandlet træ	Fyr, eg og bøg Meget modtagelig for snavs, hvis ikke overfladen er mættet med sæbe.	Gulve og møbler	Tørrengøring, Vask med sæbespåner og universel rengøringsmiddel.	
Tekstiler Møbelstoffer og tæpper 	Tekstile gulvbelægninger og møbelstoffer kan være fremstillet af polyamid, polypropylen eller uld – eller en blanding af disse. Isolerende og lyddæpende. Kan være imprægneret med brandhæmmende materialer.	Gulvbelægning og møbler.	Støvsugning. Pletter kan evt. fjernes med en våd mikrofiberklud. Alternativt: korrekt pletfjerning og tæppe- / møbelrens.	Kan ikke tåle for meget vand. Man skal altid være meget opmærksom på underlaget ved rensning.



Inventaroverfald

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
Aluminium 	Gråt, forholdsvis blødt metal. Ændres ikke ved luftens påvirkning, dvs. det skal ikke pudses. Let at holde ren, men ridses let.	Dør- og vinduesramme inventar, understel til reoler, borde, køkkenredskaber mv.	Vaskes med universalmiddel. Hvid skurenylon kan bruges på pletter, der sidder fast.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stærke syrer ➤ stærke alkali ➤ slibemidler ➤ klor.
EDB-udstyr 	Overfladen på EDB udstyr er ofte plast + evt. aluminium.	Edb-udstyr kabinet, tastatur.	Kabinet og tastatur kan aftørres med en hårdt opvredet klud med universalmiddel eller brug evt. en mikrofiberklud. Der findes også specialvådservietter. De nyere fladskærme tåler kun specialmiddel fremstillet til disse.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ fugt, ➤ stærke syrer ➤ stærke alkali ➤ slibende midler.



Inventaroverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
Kunstmarmor	Fremstilles af marmorpulver med bindemiddel. Ved at polere materialets overflade, bliver det vandbestandigt. Ligner marmor af udseende. Kan være PVC-behandlet eller acrylbehandlet.	Bordplader og vindueskarme samt håndvaske.	Vaskes med universalmiddel eller sanitetsmiddel. Tørres grundigt efter. Kan evt. voksbehandles.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ syrer ➤ slibende midler. ➤ spild skal straks tørres op. ➤ organiske opløsningsmidler (kun PVC-behandlet)
Kunst læder	Fremstilles af tyndt gazestof som påføres PVC. Findes i flere kvaliteter Let at renholde. Slidstærkt. Tiltrækker støv pga. statisk elektricitet.	Betræk på møbler	Vaskes med universalmiddel	<ul style="list-style-type: none"> ➤ organiske opløsningsmidler ➤ overdreven brug af vand.




Inventaroverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Læder</p> 	<p>Garvede dyrehuder. Der findes to typer:</p> <p>1) Dækfarvet læder; læderet har fået et beskyttende lag af dækfarve. Tager kun lidt imod snavs. Pletter er normalt lette at fjerne</p> <p>2) Naturfarvet læder; ufarvet læder uden overfladebeskyttelse. Det kan enten være vegetabilsk garvet eller kromgarvet, anilinfarvet. Er meget modtageligt for snavs, fedt og vand. Læderet er blødt.</p>	<p>Stole og sofaer.</p>	<p>Dækfarvet læder: Lav en sæbespåne-opløsning, heraf bruges kun skummet, påføres med en klud og efter et par min. eftertørres med en tør klud.</p> <p>Naturlæder: Afstøves med en tør klud, kan evt. støvsuges.</p>	<p>Dækfarvet læder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ organiske opløsningsmidler ➤ overdreven brug af vand. <p>Naturlæder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ vand ➤ organiske opløsningsmidler ➤ voks. <p>Læder ridses af skarpe genstande.</p>
<p>Marmor</p> 	<p>Marmor er en type kalksten. Den findes i flere farver og mønstre afhængig af oprindelsen. Kan være poleret og PVC-behandlet. Marmor er porøst og opsuger fugt og snavs. Kan beskyttes med polering.</p>	<p>Bordplader, vindueskarme, gulve og vægge.</p>	<p>Tørmoppes eller støvsuges. Vaskes med universalmiddel og vaskeplejemiddel, vekselvask. Til håndvaske bruges et sanitetsmiddel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ syrer ➤ slibende midler ➤ konstant fugt. <p>Marmor reagerer på madvarer med syreindhold.</p>

Inventaroverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Messing</p> 	<p>Gulligt metal, der er en blanding (legering) af kobber og zink. Kan være behandlet med lak Ændrer farve, når det påvirkes af luften. Irrer ved konstant fugt.</p>	<p>Dørgreb, beslag, armatur, pyntegenstande mv.</p>	<p>Ubehandlet: aftørres med universalmiddel. Pudsas efter med en tør klud. Pudsas efter behov med specialmiddel.</p> <p>Lakeret: Afstøves eller aftørres med universalmiddel.</p>	<p>➤ syrer ➤ stærke alkalier ➤ stærkt slibende midler.</p> <p>Lakeret: ➤ Organiske opløsningsmidler.</p>
<p>Plast-laminat</p> 	<p>Fremstilles af flere lag papir, der er limet sammen med plast. Næstøverste lag er farvet eller mønstret. Øverste lag består af tyndt melaminplast. Kan tåle en temperatur på 100° C ved rengøring Kan tåle sure og alkaliske midler. Let at holde rent.</p>	<p>Bordplader, vægge og skabslåger og gulve.</p>	<p>Vaskes med universalmiddel. Rande efter flasker kan fjernes med koncentreret universalmiddel.</p>	<p>➤ Slibende midler (ødelægger overfladen, så der bliver adgang til papirlaget indeni). ➤ Skarpe genstande</p>

Inventar overflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
Rustfrit stål 	Blankt eller mat stål, der er fremstillet af jern tilsat krom eller nikkel. Fås i flere kvaliteter. Tåler vand, svage syrer og alkalier. Har en glat overflade og er derfor let at holde rent.	Håndvaske, udslagsvaske, borde og inventar.	Universalmiddel eller sanitetsmiddel. Kalkpletter kan fjernes med svag syre og hvid skurenylon. Skyllles med rent vand. Hvis pH-værdien i rengøringsmidlet er under 5 skal rengøringsmidlet indeholde inhibitor for ikke at ødelægge overfladen.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ stærke syrer ➤ stærkt slibende midler. Klor kan lave pletter på stål.
Tavle/kridt 	Fremstilles af spånplade belagt med karton og malet med special to-komponentmaling.	Skrivetavler.	Rengøres udelukkende med rigeligt koldt vand (for at undgå striber) med en klud, svamp eller inventarmop.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Rengøringsmidler ➤ syrer.
Tavle whiteboard 	Stålplade belagt med keramik. Magnetisk.	Skrivetavle hvor man anvender en special whiteboard-tush.	Aftørres med speciel filtsvamp. Kan periodisk rengøres med inventarmop m/koldt vand, universalmiddel eller specialmiddel.	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Slibende midler.

Sanitetsoverflader

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Emalje</p> 	<p>Emalje er smeltet glasmasse, som er påført metalplader. Let at rengøre, men ridses let.</p> <p>Overfladen er sprød og kan derfor revne ved slag</p>	<p>Badekar, håndvaske, køkkenvaske, og komfurer.</p>	<p>Vaskes med sanitets- eller universalmiddel.</p> <p>Hvid håndskurenylon kan bruges på fastsiddende pletter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ syrer ➤ slibende midler.
<p>Fliser</p> 	<p>Fremstilles af keramisk materiale som glaseres for at få en jævn og stærk overflade.</p> <p>Findes i mange farver. Let at gøre rene. Bliver ikke ødelagt af konstant fugt.</p>	<p>Vægge i sanitære rum, lokaler til fødevarer-industri, i butikker og andre steder, hvor man kræver en høj hygiejnisk standard.</p>	<p>Vaskes med sanitets- eller universalmiddel.</p> <p>Ved grundig rengøring skal man:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Skulle med vand 2. Fjerne fedt-belægninger med et svagt alkalisk middel 3. Skulle med vand 4. Fjerne kalk-belægninger med et surt middel 5. Skulle med vand. 	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Slibende midler ➤ Fugerne kan ikke tåle syrer.



Sanitetsoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Glas</p> 	<p>Fås i glat, matteret eller bølget og i forskellige farver. Kan tåle vand, både sure og alkaliske rengøringsmidler og organiske opløsningsmidler.</p>	<p>Vinduesglas, spejle, bordplader og vaser.</p>	<p>Rent vand, evt. med lidt universalmiddel. Der kan også anvendes specielt glasrengøringsmiddel. Mikrofiberklud til glas kan også anvendes eller glasskind.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Slibende midler ➤ hårde skurenylon.
<p>Krom</p> 	<p>Skinnende metal. Fremstilles i flere kvaliteter. Hård, glat overflade, som er let at holde ren.</p>	<p>Belægning på vandhaner og rør.</p>	<p>Vaskes med universalmiddel eller sanitetsmiddel.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stærke syrer ➤ Alkalier ➤ stærkt slibende midler.
<p>Porcelæn</p> 	<p>Tæt keramisk materiale, som normalt er glaseret for at opnå større slidstyrke. Tåler vand, syrer og alkalier.</p>	<p>Toiletter, urinaler, håndvaske mm.</p>	<p>Universalmiddel eller sanitetsmiddel og hvid skurenylon. Kan periodisk afkalkes med kalkfjerner.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Hårde slibende midler ➤ stærke alkalier ➤ saltsyre.

Sanitetsoverflader fortsat...

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Toiletsæder</p> 	<p>Kan være af forskellige former for plast, f.eks. PE (polyethylen), ABS (acrylnitrilbutolienstyren) og carbamidplast – eller af lakeret træ.</p> <p>Findes i forskellige farver. Tåler vand og svage alkalier.</p>	<p>Toiletter.</p>	<p>Universalmiddel eller sanitetsmiddel og evt. en hvid skurenylon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ Stærke alkalier ➤ syrer ➤ slibende midler ➤ acetone.

Vægge og loft overflader

Betegnelse	Beskrivelse og egenskaber	Anvendelse	Rengøring	Tåler ikke
<p>Maling</p> 	<p>Blank, halvblank eller mat. Slidstyrken og vandbestandigheden afhænger af malingens sammensætning og glans. Jo mere glans des mere vaskbar.</p>	<p>Døre, vinduer, vægge, lofter, gulve og inventar.</p>	<p>Rengøres med universalmiddel, matte malinger er ikke vaskbare. Enkelte vaskeplejemidler uden voks kan med fordel bruges til blanke malede døre for at fjerne fedtede fingermærker.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ slibende midler ➤ stærke alkalier ➤ organiske opløsningsmidler.
<p>Mursten</p> 	<p>Fremstillet af ler. Slidstyrken afhænger af leret og brændingen. Fås i forskellige farver og strukturer. Kan være ubehandlet eller behandlet med termoplastisk lak eller maling. Varme og lydisolerende. Ubearbejdede mursten suger vand og er vanskelige at holde rene.</p>	<p>Gulve, vægge og vindueskarme.</p>	<p>Vægge: støvsuges. Gulv, ubehandlet: støvsuges, kan evt. vaskes med vaskeplejemiddel og vekselvask med universalmiddel. Gulv, behandlet: rengøres med universalmiddel.</p>	<p>Ubearbejdede vægge kan ikke tåle vand i større mængder.</p>